

VRIJDAG

1

JANUARI

Nieuwjaarsdag

Ik bind u binnen 't Woord, o Jaar, gelijk de boom
u binnen 't harsig barsten bindt der harde schorse;
gelijk, alnaar 't getij ze geeslen zal of schorsen,
u van zijn vloedden spoele' of keetnen komt de stroom

KAREL VAN DE WOESTIJNE, *VERZAMELD DICHTWERK. DEEL 1.*

TIELT: UITG. LANNOO, 2007

WWW.DBNL.ORG/TEKST/WOES002VERZ30_01/

WOES002VERZ30_01_0083.PHP#83

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,6 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,3 °C	De Bilt -0,1 °C
Zon:	op 8.43 uur	onder 16.33 uur
Maan:	op 18.55 uur	onder 10.40 uur

TUINGEDICHT

Nieuwjaar

Gemakkelijk is het
het oude jaar
weg te gooien –
uitgebloeid
de vruchten verteerd
voor zover ze eetbaar waren
de aarde opgebruikt
de pot gebarsten –
om een nieuw te kopen.
Moeilijker is het
het oude jaar
liefdevol
om te planten
in verse grond
een nieuwe pot
opdat misschien
uit de oude
door pijn gelouterde wortels
een nieuw
groeit
een rijker.

HANS W. COHN

LEVENSORIZONTEN.COM/2020/01/05/

NIEUWJAAR-OVERWEGING/

ZATERDAG

2

JANUARI

Tot en met 21 maart 2021 is de bijzondere tentoonstelling 'Toppers' te zien in het Dordrechts Museum, over de boom als motief in de Hollandse schilderkunst. Door de eeuwen heen is de boom een rijke bron van inspiratie geweest voor de Hollandse landschapschilder. De boom biedt houvast in het vormen van een compositie, brengt beweging in de verstilte natuur en bepaalt de stemming. De boom kan zelfs dienen als de ultieme verbeelding van de persoonlijke gemoedstoestand.

WWW.DORDRECHTSMUSEUM.NL

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.43 uur	onder 16.34 uur
Maan:	op 20.13 uur	onder 11.10 uur

PLANT IN DE KIJKER

Wintercyclaam

Wat bloeit het eerst in de tuin? Krokussen, sneeuwkllokjes...? Neen, de wintercyclaam, *Cyclamen coum*. Hij bloeit – afhankelijk van waar je woont – van december tot april. In het westen van Nederland en België kan de plant in een zachte winter soms met Kerstmis al in bloei staan, maar in het oosten laten de bloemen meestal tot eind februari op zich wachten.

Cyclamen coum bloeit met kleine bloempjes in alle tinten van rood tot dieppaars. Er bestaat ook een witbloeiende vorm, 'Album'. Omdat *C. coum* bloeit terwijl het koud is, duurt de bloei extra lang. Een bloeitijd van tien weken is standaard. Het niervormige blad is soms egaal groen, maar de meeste cultivars hebben een mooi zilver-gemarmerd bladpatroon.

Toen de Engelse cyclamenspecialist Trevor Wiltshire enkele jaren geleden in het Arboretum Kalmthout een lezing over cyclamens gaf, noemde hij het de 'ideale plant voor wie tuinieren haat'. Met die provocerende uitspraak wilde hij beklemtonen dat het heel gemakkelijke planten zijn die nauwelijks verzorging nodig hebben. Ze groeien zelfs op plaatsen waar andere planten het laten afweten, in de gortdroge schaduw onder bomen bijvoorbeeld. In vergelijking met de meeste andere planten vertonen cyclamens namelijk een omgekeerde cyclus: ze groeien en bloeien in de herfst en in de winter, en brengen de zomer al slapend door.

ZONDAG

3

JANUARI

Einde kerstvakantie

Madeliefje was in 2020 de meest gevonden winterbloeier tijdens de Eindejaars Plantenjacht, die FLORON en Tuintelling.nl voor de zesde keer op rij organiseerden. Ruim 400 plantenliefhebbers gingen tussen 25 december en 3 januari op zoek naar bloeiende planten. In totaal vonden zij 606 wilde of verwilderde plantensoorten. Madeliefje werd het meest aangetroffen, gevolgd door straatgras en klein kruiskruid.

Maar vooral viel de enorme toename van paarse dovenetel op.

WWW.FLORON.NL/PLANTENJACHT

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,9 °C	De Bilt 5,2 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,6 °C	De Bilt -0,6 °C
Zon:	op 8.43 uur	onder 16.35 uur
Maan:	op 21.34 uur	onder 11.33 uur

DE TUIN OP TAFEL

Gegratineerde uiensoep

Er is weinig ander voedsel zo geschikt om te bekomen van de eindejaarsfeesten als een Franse uiensoep. Dit recept is gebaseerd op 'Soupe à l'union à la Stanislas' uit 1831.

Voor 2 grote of 4 kleine porties

1 el boter	3 dl droge witte wijn
3 grote uien, gepeld en gesnipperd	8 dl kippenbouillon
1 stuk oud zuurdesem- of ander stevig brood	2 (of 4) dunne sneetjes baguette
boter om het brood te besmeren	olijfolie om het brood mee te besmeren
	50 g gruyère, gemalen

Smelt de boter in een pan op lage temperatuur en stoof de ui zacht en lichtbruin.

Rooster intussen het zuurdesembrood en besmeer het met boter. Verwijder de korst en snijd hem in kleine stukjes. Snijd ook de rest van het brood in kleine stukjes.

Zet het vuur wat hoger en bak het brood mee in de pan terwijl je roert, tot de ui goudbruin kleurt. Haal ui en brood uit de pan en doe ze in een kookpot. Voeg de wijn en bouillon toe en laat 20 minuten sudderen.

Besmeer de sneetjes baguette met olijfolie en toast ze onder de grill tot ze aan beide kanten goudbruin zijn.

Verdeel de soep over twee of vier ovenvaste kommen. Leg op elke portie een stuk geroosterd brood en verdeel de kaas hierover. Zet de kommen onder de grill tot de kaas licht kleurt en begint te bubbelen.

MAANDAG

4

JANUARI

De hazelaar komt rond deze tijd in bloei. Het is de vroegst bloeiende inheemse struik. Hij bloeit meestal in januari, soms zelfs al in december. De takken met katjes kunnen uitstekend dienen als alternatieve kerstversiering. In de katholieke iconografie is hij toegewijd aan de heilige Titus, wiens naamdag vandaag wordt gevierd.

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,4 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,1 °C	De Bilt -0,6 °C
Zon:	op 8.43 uur	onder 16.37 uur
Maan:	op 22.54 uur	onder 11.52 uur

PLANTAARDIGHEDEN

Het jaar telt tien seizoenen (I)

De fenologische kalender bekijkt de verschijnselen in de natuur. Aan de hand van wat er in de natuur gebeurt, onderscheiden we de verschillende seizoenen. De fenologische kalender die per definitie niet kan voorspeld worden, berust op waarnemingen a posteriori. De fenologie onderscheidt meer dan vier seizoenen, namelijk tien. Ze overlappen elkaar wat.

1. Winter: ongeveer 15 december tot 15 februari

Klimop (*Hedera helix*) heeft rijpe bessen

Bloei toverhazelaar (*Hamamelis x intermedia*), winterjasmijn (*Jasminum nudiflorum*), hazelaar (*Corylus avellana*)

2. Beginnende lente: ongeveer 15 februari tot 31 maart

Sneeuwklokjes (*Galanthus nivalis*) ontluiken

Start bloei madeliefje (*Bellis perennis*) en klein hoefblad (*Tussilago farfara*)

Bloei zwarte els (*Alnus glutinosa*)

3. Vroege lente (ongeveer 1 tot 15 april)

Bloei gulden sleutelbloem (*Primula veris*) en maarts viooltje (*Viola odorata*)

Start bloei paardenbloem (*Taraxacum*)

4. Volle lente (ongeveer 15 april tot 31 mei)

Laatste nachtvorst – ijsheiligen 11 tot 15 mei

Mogelijk roep koekoek

Bloei sering (*Syringa vulgaris*), sleedoorn (*Prunus spinosa*), perenboom (*Pyrus communis*), schietwilg (*Salix alba*), appelboom (*Malus sylvestris*), es (*Fraxinus excelsior*), eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), rode bes (*Ribes rubrum*), zwarte bes (*R. nigrum*), stekelbes (*R. uva-crispa*)

D I N S D A G

5

J A N U A R I

Januari is een zware maand voor vogels. Nu ze meer energie nodig hebben om hun lichaam warm te stoken, is er minder lang daglicht om voedsel te zoeken. Ook is het voedsel moeilijker te vinden. Voer ze daarom bij: van een vetbol tot zaden, van kruimels brood tot vogelpindaas. Of leg eens een beurse appel in de tuin; merels en spreeuwen zijn er dol op. Strooi voer vlak bij de struiken, zo is er ook wat te eten voor schuwe vogeltjes als winterkoning en heggenmus. Als vogels eenmaal weten dat er in jouw tuin voldoende te halen valt, blijven ze langskomen.

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,6 °C	De Bilt 4,7 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,3 °C	De Bilt -0,9 °C
Zon:	op 8.42 uur	onder 16.38 uur
Maan:	op –.- uur	onder 12.10 uur

PLANTAARDIGHEDEN

Het jaar telt tien seizoenen (2)

5.Voorzomer (ongeveer 1 tot 30 juni)

Vlier (*Sambucus nigra*), braam (*Rubus fruticosus*), hondsroos (*Rosa canina*) en zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) bloeien

Gras (*Poa trivialis*, *P. pratensis*) bloeit

6.Hoogzomer (ongeveer 1 tot 31 juli)

Rode bes (*Ribes rubrum*) en eerste kersen (*Prunus avium*) zijn rijp

7.Nazomer (ongeveer 1 tot 31 augustus)

Pruim (*Prunus domesticus*) en lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) zijn rijp

8.Vroege herfst (ongeveer 1 tot 15 september)

Vlier (*Sambucus nigra*) en rozenbottels zijn rijp

Herfsttijloos (*Colchicum autumnale*) bloeit

9.Volop herfst (ongeveer 15 september tot 31 oktober)

Sint-Michielszomertje (rond 29 september) met warme dagen

Paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) springt open

Beuk (*Fagus sylvatica*) verkleurt

Klimop (*Hedera helix*) bloeit

Notenboom (*Juglans regia*) verliest blad

10.Late herfst (ongeveer 1 november tot 15 december)

Linde (*Tilia platyphyllos*), paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*), appelboom (*Malus sylvestris*), zomereik (*Quercus robur*) verliezen blad